

KÖZLEKEDÉSI SZABÁLYSÉRTÉSEK MAGYARORSZÁGON, VALAMINT KITEKINTÉS AZ OLASZ JOGGYAKORLATRA

TRAFFIC VIOLATIONS ON HUNGARY, WITH AN OVERVIEW OF ITALIAN LEGAL PRACTICE

Gulyás Gabriella Lilla*

Absztrakt

A tanulmány célja a hazai szabálysértési jogban az elzárással nem sújtható szabálysértések köréből, kiemelten, a közlekedési szabálysértések vizsgálatának bemutatása, a feljelentéstől a végrehajtásig. Célom volt nemzetközi kitekintés nyújtása, az olasz joggyakorlat bemutatásával. Fő megállapítása az, hogy a magyar szabálysértési eljárás gördülékeny, viszonylag rövid eljárás, ahol könnyen és gyorsan meghozható a döntés. Az eljárásban érintett személyek is jobban átlátják az eljárási cselekményeket. A jogalkalmazás során azonban maradtak még szabályozatlan területek, melyek haladéktalanul megoldásra várnak. Az olaszországi eljárás nem tekinthető a magyar szabálysértési eljárással egyenértékűnek.

Kulcsszavak: közlekedési szabálysértések, eljárás, feljelentés, végrehajtás, Olaszország

Abstract

This study examines within the scope of Hungarian administrative offence law, offences that are not punishable by detention—with a particular focus on traffic offences—from the filing of a complaint through to enforcement. From an international perspective, my aim was also to present Italian legal practice in this field. Its main findings are that the Hungarian administrative offence procedure is a smooth, relatively short process in which decisions can be made easily and quickly. The persons involved in the procedure also have a clearer understanding of the procedural steps. However, there remain unregulated areas in the application of the law that require immediate resolution. The Italian procedure cannot be considered equivalent to the Hungarian administrative offence procedure.

Keywords: traffic violation, procedure, charges, enforcement, Italy

Bevezetés

A kutatás célja az volt, hogy bemutassam, hogyan is zajlik le egy szabálysértési eljárás kifejezetten akkor, amikor valaki közlekedési szabálysértést követ el. A kutatás során lehetőségem volt a szabálysértési előadókkal első kézből beszélgetni, akik készségesen vezettek végig az eljáráson, lehetővé téve a részletes elemzést számomra. A cikk nemzetközi kitekintést is nyújt az olasz joggyakorlatra, különösen a ZTL-zónák szabályozására.

Szabálysértéssel naponta találkozhatunk, hiszen pont azért, amiért nem olyan súlyú szabályszegésről van szó, mint egy bűncselekmény, a mindennapi életben sokan és sokszor

* dr. Gulyás Gabriella Lilla, végzett joghallgató, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Jogász szak (végzés éve: 2025).

vétenek ezen szabályok ellen. A szabálysértések egy része talán nem is szándékosan valósul meg. Ha belegondolunk abba, hogy gyerekkorunkban mindenki biciklizett már elengedett kormánnyal, vagy, átszaladt már az úton a gyalogátkelőhely mellett, akkor legyintünk, hogy ez semmiség, nem is történt igazán semmi. Pedig igencsak szabálysértést követtünk el. Természetesen azt nem mondhatjuk, hogy a szabálysértések semmiségek, mert vannak olyan szabálysértések is, melyekhez a jogalkotó komoly, akár elzárással is sújtható joghátrányt állapít meg.

A dolgozatomban bemutatásra kerül a szabálysértési eljárás, az alkalmazott büntetések, intézkedések, továbbá az is, hogy, hogyan szerez érvényt a hatóság a döntéseinek. A nemzetközi kitekintéssel pedig arra kívánok rámutatni, hogy más európai országban, így Olaszországban, milyen elvek mentén zajlik a szabálysértési eljárás.

1. Szabálysértések rendszere

A 2012. évi II. tv. (továbbiakban Szabs. tv.) meghatározza a szabálysértés fogalmát:

A szabálysértések általános jellemzője, hogy nem egyenértékűek a bűncselekménnyel, hiszen a társadalomra veszélyesség ilyen esetekben kisebb, és ezért a büntetés kiszabásakor nem is indokolt a szigorú szankció.¹

A szabálysértési rendszerben a szabálysértések általános csoportosítása szerint vannak az elzárással sújtható, azaz a szabálysértési elzárással is büntethető és az elzárással nem sújtható szabálysértések. Az elzárással is sújtható szabálysértések körébe a legszigorúbb büntetés, maga az elzárás, amely az eljárás alá vont személlyel szemben szabható ki. Mivel az elzárás szabadságelvonnással járó büntetés, ezért azt kizárólag járásbírószak szabhatja ki, a rendőrség nem. A Szabálysértési törvény tételesen felsorolja azokat a szabálysértéseket, amelyek elkövetése esetén az elzárás, mint büntetés alkalmazható.

A törvény szerint az elzárás legrövidebb időtartalma 1 nap, míg leghosszabb 60 nap, halmazati büntetés esetén pedig akár 90 nap a generális maximum. A halmazat alatt azt értjük, hogy az az eljárás alá vont személy egy, vagy akár több cselekményével több szabálysértést követ el, és ezeket a szabálysértéseket a hatóság egy eljárásban bírálja el.²

2012. évi II. törvény 10. § alapján nincs helye szabálysértési elzárásnak, ha az eljárás alá vont személy a) a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvényben meghatározott fogyatékos személy, illetve kórházi fekvőbeteg-ellátásban részesül, b) a várandósság tizenkettedik hetét elérő nő, c) tizennegyedik életévét be nem töltött gyermekét egyedül nevelő szülő, gyám, vagy d) fogyatékos, vagy folyamatos ápolást, felügyeletet, gondozást igénylő hozzátartozójáról egyedül gondoskodik.

Ezek a kivételek azért lesznek fontosak, mert az elzárással nem sújtható szabálysértések esetén is, ha a végrehajtási szakban a bíró a pénzbírságot elzárásra változtatja, akkor ugyanezeket a szempontokat veszi alapul.

¹ SÓTI Kálmán, A szabálysértési jog általános rész, Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, Budapest. 2008, 7. https://www.nive.hu/Downloads/Szakkepzesi_dokumentumok/Bemeneti_kompetenciak_meresi_ertekelesi_eszkozrendszerenek_kialakitasa/19_0731_tartalomalem_005_munkaanyag_100815.pdf (letöltés ideje: 2023.09.29.)

² KRIZSÁN Zoltán: Milyen szabálysértésért jár szabadságvesztés?, Alapjárt, 2022 <https://alapjarat.hu/autougyved/milyen-szabalysertesert-jar-szabadsagvesztes>. (letöltés ideje: 2023.10.01.)

1.1. Büntetések, intézkedések

A 2012. évi II. tv. 7. § -a meghatározza a szabálysértési büntetések, míg a 8. §-a az intézkedések rendszerét. Szabálysértés miatt kiszabható büntetések a pénzbírság, a szabálysértési elzárás, és a közérdekű munka. Szabálysértési intézkedések közé tartozik a járművezetéstől eltiltás, elkobzás, kitiltás, és a figyelmeztetés.

A legenyhébb súlyú szankció a figyelmeztetés, amit a hatóság olyan ügyekben alkalmaz elsősorban, amelyeknek a társadalomra veszélyessége alacsony, vagy éppen az eljárás alá vont személy személyi körülménye (pl: betegség) az, ami ezt a döntést indokolja, illetve, ha a kellő visszatartó hatás várható az alkalmazástól.

Az elzárással nem sújtható szabálysértések esetén a kiszabható büntetés a pénzbírság. Ez lehet a törvény által meghatározott kötelező mértékű, fix bírság, vagy akár az ún. "től-ig-os", azaz az alsó és felső határt megszabó, sávós bírság. A kötelező mértékű bírságokról a 63/2012. (IV.2.) Korm. rendelet, az egyes közlekedési szabálysértések miatt alkalmazandó szabálysértési pénzbírság, illetve helyszíni bírság kötelező mértékéről, valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvénnyel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló jogszabály rendelkezik.

Az elmarasztalások harmadik csoportjába a járművezetéstől való eltiltások tartoznak. A hatóság maximum 1 évig terjedő eltiltást is alkalmazhat, de ezt ritkán kerül kiszabásra, mert a 6 hónapon túli eltiltások esetében az eltiltott személynek már utánpótlásra (újra vizsgát kell tennie) kell mennie, ha vissza szeretné kapni a vezetői engedélyét.

1.2. Hová kerül a feljelentés?

Azt, hogy a feljelentés alapján melyik szabálysértési hatóság jár el, azt mindig egyedileg, az adott feljelentés alapján döntenek le, hiszen az illetékességet megalapozza:

- a feljelentett személy bejegyzett állandó lakcíme,
- lakcím nélküli személyek, településszintű feljelentettek esetén szintén az elkövetés helye a mérvadó
- balesetes ügyek esetében a baleset helyszíne szerint illetékes rendőrkapitányság jár el
- ismeretlen személy elleni feljelentés esetén szintén az elkövetés helye az, ami az illetékességet megalapozza.

1.3. Amikor megindul az eljárás

A beérkezett feljelentést a szabálysértési hatóság érkezteti, majd beminősíti. A beminősítés azt jelenti, hogy a közlekedési szabálysértések esetén megvizsgálja, hogy a 1/1975 (II.5) KPM-BM együttes rendelet a közúti közlekedés szabályairól (továbbiakban KRESZ) melyik paragrafusába ütközik és ez a szabálysértési törvény mely paragrafusa szerint minősül, illetve, hogy mekkora pénzbírsággal sújtható.

A hatóság, a döntés meghozatala előtt ellenőrzi a Szabálysértési Nyilvántartási Rendszert (SZNYR), hiszen ez a rendszer tartja nyilván a szabálysértést elkövetők, a helyszíni bírságoltak, az eljárás hatálya alatt álló személyek névjegyzékét.

1.4. Közlekedési szabálysértések eljárási szempontból

A szabálysértési ügyek esetében két részre különül el az eljárás. Az első rész magába foglalja a határozathozatalig, érdemi döntésig tartó szakaszt, míg a második rész a végrehajtási eljárás.

Az első részben lényegében egy korrekt, bebizonyított szabálysértés szankcionálása áll, míg a másodikba a hatóság minden olyan eljárása beletartozik, amellyel érvényt szerez a döntésben foglaltaknak, vagyis behajtja a bírságot.

A szabálysértések esetében két határozathozatali forma létezik, a meghallgatáson hozott alapdöntés és a meghallgatás nélkül hozott alapdöntés. A szabálysértési hatóság akkor alkalmazza a meghallgatás nélküli alapdöntés esetét, ha az ügy számára egyértelmű.

A Szabs. tv. 102. § (1) bekezdés értelmében, ha a tényállás tisztázott és az eljárás alá vont személy vagy az eljárásban részt vevő más személy meghallgatása, valamint egyéb bizonyíték megszerzése nem szükséges, a szabálysértési hatóság büntetést szab ki, illetve önállóan vagy büntetés mellett intézkedést alkalmaz. A 2012. évi II. tv. e szakasza vezette be tehát a "büntetőparancs" intézményét, azaz a meghallgatás nélküli eljárást. A meghallgatás nélkül hozott határozatok esetében a meghallgatás alanyi joggá válik, ezzel az eljárás alá vont személy élhet.³ A szabálysértési eljárás lefolytatására a törvény 81. § (2)-(3) bekezdése szerint 30 nap áll a hatóság rendelkezésére, amely egyszer 30 nappal meghosszabbítható:

2. Helyszíni bírság

A helyszíni bírság minden szabálysértés elkövetése esetén alkalmazható, akár elzárással is sújtható, vagy akár elzárással nem sújtható a szabálysértés.

A helyszíni bírságok lehetnek fix összegű, vagy változó összegű, sávós bírságok. A fix összegű helyszíni bírságokat a korábban említett 63/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet az egyes közlekedési szabálysértések miatt alkalmazandó szabálysértési pénzbírság, illetve, helyszíni bírság kötelező mértékéről, valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvénnyel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló jogszabály sorolja fel, míg a nem kötelező mértékű helyszíni bírságok a rendőr belátására vannak bízva.

Amennyiben a megbírságolt személy a kiszabástól számított 30 napon belül nem fizeti meg a pénzbírságot, vagy azt nem dolgozza le közérdekű munkával, akkor a hatóság megküldi az ügyet a járásbírósnak, a pénzbírság elzárásra átváltoztatása végett.

Amennyiben a helyszínen az elkövető elismeri tettei következményét, és elfogadja a hatáskörrel rendelkező hatóság, vagy személy által kiszabott helyszíni bírság összegét, úgy a továbbiakban jogorvoslat benyújtására nincs lehetőség. Ugyanis a Szabs. Törvény 99. § (4) bekezdése kimondja, hogy, ha az eljárás alá vont személy a helyszíni bírság kiszabását – a helyszíni bírság meg nem fizetése esetén alkalmazandó jogkövetkezményekről szóló tájékoztatás után – aláírásával igazoltan tudomásul veszi, a helyszíni bírság ellen nincs helye jogorvoslatnak.

2.1 A helyszíni eljárás menete

A helyszíni bírság egyik feltétele, hogy az elkövető elismerje, vagyis tudomásul vegye az elkövetett szabálysértését, és azt aláírásával igazolja.

A helyszíni bírságoláshoz használt nyomtatványt 3 példányban kell kitölteni: eredeti, másolat és tőpéldány.

A nyomtatványnak tartalmaznia kell: az eljárás alá vont személy családi nevét, utónevét, születési helyét és idejét, anyja nevét, lakcímét, állampolgárságát, személyazonosító számát,

³ 2012. évi II. tv. 102-103.§

illetve vezetői engedély számát és típusát. Ezen kívül tartalmaznia kell az elkövetés helyét és idejét, az elkövetett cselekmény leírását, az elkövetett szabálysértés megnevezését, magát a forgalmi rendszámot, amellyel az adott szabálysértést elkövették, a közlekedési előéleti pont számát.

A távollétes helyszíni bírságok esetében a 22/2012. (IV.13.) BM rendelet 24. § (1) kimondja, hogy a gépjárművezető távollétében kiszabott helyszíni bírságról szóló tájékoztatást a gépjármű szélvédőjére, amennyiben az nem lehetséges, egyéb helyen jól látható módon kell elhelyezni. A tájékoztatás tartalmazza: a helyszíni bírságot kiszabó szerv megnevezését, székhelyét és telefonszámát; az intézkedés időpontját és helyét, a gépjármű rendszámát; a jogszabályi alap megjelölését, valamint a jogsértő cselekmény rövid leírását, továbbá a helyszíni bírság kiszabására jogosult személyazonosító számát és aláírását.

Meghatározott esetben szabálysértés észlelése esetén – amennyiben ezt a törvény külön említi – helyszíni bírságot szabhat ki: a) a Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladat- és hatáskörrel rendelkező szerve, b) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv arra felhatalmazott ügyintézője, c) a közlekedési hatóság ellenőre, d) a közterület-felügyelő, e) a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr, f) az erdészeti hatóság arra felhatalmazott ügyintézője, g) a halászati őr, h) a mezőőr. A helyszíni bírság végrehajtásáról az a szabálysértési hatóság intézkedik, amelyik azt kiszabta.

A Szabs. tv. 99. § (2) bekezdése értelmében a helyszíni bírság összege főszabály hatezeröt száz forinttól hatvanötezer forintig, hat hónapon belül újabb szabálysértés elkövetése esetén kilencvenezer forintig terjedhet. Ha a 30 napos határidőn belül a fizetés nem történik meg, ez esetben a bírságot szabálysértési elzárásra kell átváltoztatni.

3. Mi történik a szabálysértési eljárás során?

Vannak olyan esetek, amelyek viszonylag egyszerű megítélésűek, nem igényelnek különösen nagy bizonyítási eljárást, és egyébként a szabálysértők általában már a helyszínen el is ismerik a szabálysértés elkövetését, és tudomásul veszik a feljelentés tényét.

Ezen esetek körébe tartoznak azok az ügyek, amikor a feljelentésben az szerepel, hogy egy személy az általa vezetett gépjárművel úgy közlekedett, hogy nem volt a járműnek érvényes kötelező felelősségbiztosítása. (KRESZ 5. § (1)) Ez viszonylag egyszerű esetnek számít, így az ügyintézési határidő általában 15 nap szokott lenni.

A feljelentés kézhezvételét követően, ha nem kellett feljelentéskiegészítésre visszaküldeni az ügyet, akkor a hatóság újra ellenőrzi a járműnyilvántartó adatait.

A hatóság a határozatát a törvényben meghatározott alaki és tartami követelmények betartásával hozza meg. A határozatnak tartalmaznia kell

- a) a szabálysértési hatóság megnevezését, az ügy számának és tárgyának a megjelölését;
- b) a rendelkező részben az eljárás alá vont személy természetes személyazonosító adatait, a szabálysértés megnevezését, a kiszabott büntetést, illetve az alkalmazott intézkedést;
- c) a kiszabott büntetés, illetve az alkalmazott intézkedés teljesítésének határnapját vagy határidejét és az önkéntes teljesítés elmaradásának jogkövetkezményeit és mértékét;
- d) a jogorvoslat lehetőségéről, benyújtásának helyéről és határidejéről, valamint a jogorvoslati eljárásról, bírósági felülvizsgálat esetén a tárgyalás tartása iránti kérelem lehetőségéről való tájékoztatást;

e) rövid indokolást, utalva a megállapított tényekre, az ezek alapjául szolgáló bizonyítékokra, továbbá a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása során figyelembe vett körülményekre;

f) utalást az érdemi döntés alapját képező jogszabályra;

g) a határozathozatal helyét, idejét, a szabálysértési hatóság részéről eljáró személy aláírását és az eljáró hatóság bélyegző vagy elektronikus bélyegző lenyomatát.

Az elkészült határozat ebben az esetben az eljárás alá vont személy részére postai úton, vagy Ügyfélkapun keresztül (amennyiben rendelkezett róla) kerül megküldésre elektronikusan a határozat. A kézhezvételtől, letöltéstől számított kilencedik napon a határozat jogerőre emelkedik.

Bonyolultabbá akkor válik az ügy, ha az ügyfél a határozat kézhezvételét követően jogorvoslással él, nyolc napon belül benyújtja meghallgatási kérelmét. Ha a kérelem nem késett el, és egyéb más okból sem kerül elutasításra (nem a jogosulttól származik) akkor számára idézés kerül megküldésre.

Ha az eljárás alá vont személy, ha az idézésen való megjelenést elmulasztja, és alapos indokkal a meghallgatás előtt nem menti ki magát, akkor a hatóság úgy értékeli, mintha az ügyfél a kérelmét visszavonta volna, és így a meghozott határozat az idézés elmulasztásának a napjával emelkedik jogerőre.

Ekkor már jogorvoslati lehetőség nincs, csak a pénzbírság megfizetésére van lehetőség. Ez történhet egy összegben, vagy akár részletfizetési kérelem alapján maximum hat havi részletben. A hat havi részletet a hatóság általában megadja. A pénzbírság megfizetésére és a részletfizetési kérelem előterjesztésére a jogerőtől számított 30 napon belül van lehetőség.

Amennyiben az ügyfél az idézésen megjelenik, jegyzőkönyvbe mondja vallomását, felsorakoztatja bizonyítékait, és azok alapján a hatóság meghozza újabb döntését. Ilyenkor az első határozat visszavonásra kerül, és egy új határozat kerül meghozatalra. Ebben az esetben az első határozathoz nem fűződik joghatás, mert az nem vált jogerőssé.

Az új határozat meghozatalánál a hatóság nem köteles az előző határozatban foglalt büntetés mértékét enyhíteni, ha nem kerültek olyan tények felsorakoztatásra, ami miatt az indokolt lehetne.

4. Közlekedési balesetek

A közlekedési szabálysértések másik nagy csoportját a "balesetes ügyek" alkotják.

Egyszerűbb balesetes ügynek számít, amikor pl. a sofőr közlekedése során elalszik a volánnál, ezért járművében anyagi kár keletkezik, magának pedig 8 napon túl gyógyuló sérülést okoz, utasa nem sérül. Ha a baleset során pl. a fenti esetben az utas 8 napon túl gyógyuló sérülést szenvedett volna, akkor a hatóság az eljárást megszüntette volna szabálysértés hiányában, és az ügyiratot áttette volna a baleset helyszíne szerinti illetékes Közlekedésrendészeti Osztályra, bűncselekmény gyanújával.

Előfordulnak olyan esetek is, amikor a szabálysértő olyan anyagi káros balesetet okozott, amely során saját maga, és a vétlen járműben utazó személy is 8 napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett.

A felelősség a helyszínen elismerésre került, külön nem kell bizonyítást lefolytatni, a hatóság meghozhatja a „meghallgatás nélküli” határozatot, de figyelemmel kell lennie arra, hogy az okozó személynek 6 közlekedési előéleti pontot mindenképpen kiszabja, ha nem tiltja el a járművezetéstől.

Az előéleti pontok rendszere, a 236/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet a közúti közlekedési előéleti pontrendszeréről szóló 2000. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról egy külön szabályozott rendszer. Ez a rendelet felsorolja azokat a közlekedési szabálysértéseket, amelyekhez a jogszabály előéleti pontok kiszabását rendeli. A pontokat a hatóságnak kötelessége kiszabnia.

Tovább árnyalja a helyzetet, ha a hatóság a balesetet követően az orvosi látletet alapján meghozza a határozatot, hiszen a sértett csak 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett, de időközben, kiderül, hogy a sérülés mégiscsak 8 napon túli lett. Ezek a tények általában akkor szoktak a hatóság tudomására jutni, mikor már a határozat jogerőre emelkedett, tehát nincs arra joga a hatóságnak, hogy saját hatáskörében megváltoztassa a határozatát.

Ilyen esetekben a hatóságnak ügyészi felülvizsgálatot kell kérni, hogy joga legyen ahhoz, hogy az eljárást folytathassa. Az ügyészi felülvizsgálatot követően felhívással él, és, ha az ügyészi felhívással a hatóság egyetért, a felhívást elfogadja, majd bizonyítási eljárást folytat.

Természetesen az eljárás során a hatóság orvosi kérdésekben nem dönthet, ezért mindenképpen orvosszakértőt kell kirendelnie, hiszen a gyógytartam megállapítása orvosi hatáskör.

A hatóságnak olyan esetekben is döntenie kell, amikor például egy baleset okozója megpróbál elmenekülni a helyszínről, ilyenkor a rendőrök természetesen megpróbálják elfogni, és ha ez sikerül, akkor előállítása során kerül meghallgatásra, mint eljárás alá vont személy. Ennek azért van jelentősége, mert az előállítás időtartamát be kell számítani a kiszabott pénzbírságba.

A Szabs. tv. 11. § (2) bekezdés értelmében a négy órát meghaladó tartamú előállítás tartamát be kell számítani. A szabálysértési őrizet, valamint a négy órát meghaladó tartamú előállítás minden megkezdett órája helyébe háromszáz forint pénzbírságot kell beszámítani.

5. Végrehajtási eljárás

Amikor eredménytelenül telik el a pénzbírság megfizetésére nyitva álló 30 napos, illetve a közmunkával történő megváltásra nyitva álló 30+8 napos határidő, a szabálysértési hatóság az ügyiratot átküldi az illetékes járásbíróságra, a pénzbüntetés elzárásra történő átváltoztatása végett.

Az átváltoztatásról a járásbíróság dönt, tárgyalás keretében. A bíró, ha nem talál törvénysértést, akkor értesíti az eljárás alá vont személyt, hogy fizesse meg a bírságot. Ha a pénzbírság a felszólításra megfizetésre kerül, akkor a járásbíróság végzésében mellőzi az elzárást a megfizetésre hivatkozva. Ha a felszólítást követő időszak eredménytelenül telik el, akkor a bíró a kiszabott pénzbírságot, a törvényben meghatározott mértéket figyelembe véve, elzárásra változtatja, majd megküldi a szabálysértési hatóságnak az eljárás továbbfolytatása érdekében. (Az elzárás mértéke 2023. szeptember 1-től: 6500 Ft = 1 nap.)

A szabálysértési hatóság a fentieket követően az eljárás alá vont személy részére felhívást bocsát ki, mely tartalmazza azt, hogy a bíró a pénzbírságot hány nap elzárásra változtatta át, hogy melyik Büntetés-végrehajtási intézetbe, és mikor kell bevonulnia az eljárás alá vont személynek. A felhívásban tájékoztatásra kerül az ügyfél arról, hogy mit vihet magával a börtönbe. A szabálysértési elzárás végrehajtását foganatosító intézetek kijelöléséről a 42/2012. (III. 20.) Kormányrendelet rendelkezik, amely meghatározza, hogy főszabály szerint, az elkövető lakóhelye szerint illetékes büntetés-végrehajtási intézetben kell végrehajtani.

A hatóság a felhívás mellé csatolja a járásbíróság végzését, és egy csekket, hogy az ügyfél még az utolsó pillanatban is megfizethesse a pénzbírságot.

Egyes esetekben azonban előfordul, hogy a felhívás hatására sem kerül megfizetésre a pénzbírság, így ilyenkor, a szabálysértési hatóság az elővezetéssel, mint kényszerintézkedéssel szerez érvényt a pénzbírság megfizetésének.

Az elővezetést az ügyész által jóváhagyott határozattal rendeli el a hatóság. Az elővezetési határozat magában foglalja az elővezetést végrehajtó szerv meghatározását, illetve azt a konkrét időpontot is, amikor a foganatosító szervnek meg kell kísérelnie a határozatban foglaltaknak a végrehajtását.

Amennyiben az elővezetés kétszeri megkísérlése valamilyen okból sikertelen, akkor a hatóság elrendeli az eljárás alá vont személy körözését. A körözés során elsődlegesen a pénzbírság megfizetésére van lehetőség, de itt is sok esetben előfordul, hogy az eljárás alá vont személy az elfogásakor a bírságot nem tudja megfizetni, és ilyenkor a rendőrök elviszik a körözési határozatban megjelölt Büntetés-végrehajtási Intézetbe, hogy letölthesse a pénzbírság elzárásra átváltoztatott idejét.

Az elővezetés, és a körözés során történt elfogás plusz költséget ró az eljárás alá vont személyre, mert mind az elővezetésnek, és mind az elfogásnak, 2023. szeptember 1-jétől egységesen 19 700 Ft az alapköltsége.

Erre az összegre még plusz költségek is jöhetnek, a megtett kilométerek, az intézkedésben részt vevő rendőrök száma, illetve elővezetés időtartamának függvénye miatt.

A költségekről a 21/2023. (VI.30.) BM rendelet az előállítás és az elővezetés végrehajtásával kapcsolatban felmerült költségek egyes tételeiről és mértékéről, valamint az elrendelő szerv részére történő igazolásról és a költségek megtérítéséről szóló jogszabály rendelkezik.

6. Gyakorlati problémák

A szabálysértési eljárás során nem egyszer merülnek fel olyan problémák, amelyek az előadóknak komoly fejtörést okoznak. A felmerült gondok egy része sajnos a mai napig nem került a törvény által szabályozásra, ezeknek a megoldása még a jogalkotó feladata.

Ilyen meg nem oldott – de lege ferenda – probléma többek között a közlekedési szabálysértések körében a megállási, várakozási tilalom, vagy akár a bukósikak és gyermekbiztonsági rendszer használatának elmulasztása miatt indult ügyek, mert egyrészt ezen ügyek kiugró számmal vannak jelen a mindennapokban, ugyanakkor bizonyíthatatlanok, így legtöbbször megszüntetéssel zárulnak, így ezen ügyek kimenetele „problémát” okoz a hatóság számára.

Ugyanakkor a társadalmi viszonyok fejlődése, változása – mint minden jogág területén – biztos a jövőben is indokolja majd, ezen helyzet fenntartásához mind a jogalkotói lépéseket, mind a joggyakorlat figyelmét, tevékenységét.

7. Nemzetközi kitekintés: Olaszország

Szabálysértési jog különös rendszere nem minden európai államban egyforma.

Európában alapvetően két jogi modell alakult ki a szabálysértések (közigazgatási büntetőeljárás) szabályozásával kapcsolatban. Az egyik a trichotóm rendszert megvalósító francia modell, míg a másik a dichotóm rendszert megvalósító német modell.

Kijelenthető, hogy a kontinentális jogrendszerben eme két jogi modell határozza meg a szabálysértési jogterületet, melyek között alapvető különbségek vannak mind a szankciók terén, mind az eljárásban egyaránt.⁴

A magyar szabálysértési jog Európában páratlan, mert magába olvasztja az ún. „bagatell büntetőjogi tényállásokat”, és megtalálhatók benne a közigazgatás-ellenes tényállások, valamint az olyan tényállásokból álló széles sáv, amely kisebb-nagyobb mértékben, de mindkét csoport jellemzőit magán viseli.⁵

Olaszországban, törvényben szabályozott közigazgatási büntetőjogról beszélhetünk, mely során a leginkább alkalmazott szankciók a pénzügyi szankciók, vagyoni hátrányok, másodsorban pedig jogkorlátozó és jogfosztó intézkedések.⁶

Olaszország sajátos jogtechnikai megoldást alkalmaz a kétszeres értékelés elkerülése érdekében, ugyanis – a magyar szabályozáshoz hasonlóan – a büntetőeljárás és a közigazgatási eljárás lefolytatása egymástól független, az előbbi az igazságügyi hatóság, az utóbbi pedig a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, így a párhuzamos eljárásokat sem lehet felfüggeszteni a másik eljárásban történő döntéshozatalig.

A *Codice della Strada*-t, az 1992. április 30-i törvényerejű rendelettel, hagyták jóvá, ami 1993. január 1-jén lépett hatályba. A *Codice della Strada* különböző címekből áll, amelyek különböző témákkal foglalkoznak, az útépitéstől egészen a járművezetők magatartási szabályáig.⁷ A *Codice della Strada*-t folyamatosan frissítik, hogy alkalmazkodjon az európai jogszabályokhoz, hogy lépést tudjon tartani a társadalommal, valamint a közúti közlekedés során felmerült problémákkal.⁸

Olaszországban a közlekedési szabálysértésekkel kapcsolatban el kell mondani, hogy leggyakrabban a szabálytalan behajtással kapcsolatban rónak ki büntetéseket, aminek az az oka, hogy a nagyvárosokban a forgalom elől lezárt területek határvonalait kizárólag olasz nyelvű táblák jelzik, és az autóval történő behajtást fizikailag semmi sem akadályozza.

Az olasz hatóságok nagyon gyakran alkalmazzák a helyszíni bírságot, amely akár több száz euró is lehet. A büntetés be nem fizetése azonban további súlyos következményekkel járhat, mint például a vezetői engedély vagy akár a gépjármű lefoglalása.

Az olaszországi közlekedéskor különös figyelmet kell fordítani a korlátozott forgalmú zónákra, amelyet kizárólag olasz nyelven tüntetnek fel (*zona traffico limitato*). Ezek a zónák általában a városok történelmi központjaiban találhatók, ahova csak külön engedéllyel lehet behajtani. Matteo Salvini olasz közlekedésügyi miniszter már 2023. végén bejelentette, hogy ezeken a területeken egy új szabályozás fog életbe lépni.

A változtatások 2024.12.14. naptól léptek életbe és ezek alapján a szabályokat, ellenőrzéseket szigorították, hogy a járművezetők jobban, elővigyázatosabban közlekedjenek. Az új *Codice della Strada* azonban nemcsak szigorú előírásokat tartalmaz, ugyanis olyan szempontok is előtérbe kerültek, melyek a polgárokat védik. A korlátozott forgalmú zónákra vonatkozóan (*zona traffico limitato*, ZTL) a *Codice della Strada* 198. cikke meghatározza, hogy

⁴ FUNG: i.m. 45.

⁵ PALLO József: Új szabálysértési törvény – változó szemlélet, Börtönügyi Szemle. 2012/4., 1–19, 4. https://bv.gov.hu/sites/default/files/B%C3%B6rt%C3%B6n%C3%BCgyi%20Szemle%202012_4.pdf (letöltés ideje: 2023.11.09.)

⁶ LENGYEL Tibor: A költségvetési bevételek büntetőjogi védelme és annak kihívásai Magyarországon a XXI. században. Doktori értekezés, Debrecen, Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 2022, 226. <https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/96bc1536-b93a-41dc-8013-205781af8eff/content> (letöltés ideje: 2023. 11. 09.)

⁷ Codice della Strada. <https://www.patente.it/normativa/codice-strada?idc=1000> (letöltés ideje: 2023. 10. 26)

⁸ Ministero delle infrastrutture e trasporti. <https://www.mit.gov.it/documentazione/codice-della-strada> (letöltés ideje: 2023. 11 15).

ha egy autós egy 24 órás időszakon belül több szabálysértést követ el ugyanabban a közlekedési zónában, akkor csak egyetlen bírság kerül kiszabására, a korábbi többszörös bírságolással ellentétben. Azonban a ZTL zónák bevezetése számos előnnyel jár, amelyek célja a lakók életminőségének javítása és a városi környezet védelme. Előnyei közé sorolható még a légszennyezés és a zajszennyezés csökkentése.

A *Codice della Strada* számos cikke szabályozza a ZTL zónák létrehozását és működését. A 7. cikk lehetővé teszi különböző forgalmi korlátozások bevezetését, beleértve a járműhozzáférés tilalmát bizonyos órákban, gyalogos területek kialakítását és alacsony kibocsátású zónák létrehozását. A 158. cikk a parkolási szabályokat szabályozza, beleértve a ZTL zónákban történő parkolást, iránymutatásokat ad a parkolási korlátozások végrehajtására és meghatározza a szabálysértésekért járó büntetéseket. A 201. cikk szabályozza a közlekedési szabálysértések esetén kiszabható bírságok összegét. Meghatározza a büntetések kiszabásának közigazgatási eljárását, a bizonyítékok gyűjtését, a szabálysértő értesítését valamint a bírság megtámadásának jogát és az ehhez kapcsolódó eljárást.

Jelen cikkemben Modena város önkormányzata által megszabott szabályokat ismertetem a ZTL zónákkal kapcsolatban. Modena városában a 115/2020. sz. rendelet (2020. március 10.) meghatározza a ZTL zónák határait és aktív óráit, a történelmi belváros területeit. A rendelet meghatározza a ZTL zónákban belépni engedélyezett járműtípusokat, közösségi közlekedést és mentőjárműveket, valamint a korlátozások hatálybalépésének időpontjait.

A 85253/20. sz. rendelet (2020. április 1.) részletesen szabályozza a ZTL zónákhoz való hozzáférési engedélyek megszerzésének eljárását, tartalmazza a szükséges dokumentumokat és a kérelmek benyújtásának módját. Részletezi az elérhető engedélytípusokat, beleértve a napi, ideiglenes és állandó engedélyeket is. Meghatározza a jogosulatlan behajtásért járó büntetéseket, beleértve a bírságok mértékét és a bírságok kiszabásának és megtámadásának eljárását.

Engedély megszerzése a ZTL zónába való belépéshez Modenában számos lépésből áll, és fontos, hogy a folyamatot pontosan kövessük a sikeres kérelem érdekében. Első lépésként szükséges kitölteni egy önigazolási űrlapot, amelyet Modena város önkormányzatának hivatalos honlapján találhatunk meg. Az űrlap kitöltése során meg kell adni a szükséges személyes adatokat, valamint a járművel kapcsolatos információkat. Ezt követően a kérelmet be kell nyújtani a Modenai Önkormányzat Parkolási Irodájához (*Ufficio Sosta*). Bizonyos esetekben szükség lehet egy illetékbélyegre is, ami a kérelem feldolgozási költségeit fedezi.

A ZTL zónába való belépéshez különféle típusú engedélyek léteznek:

- napi engedélyek, amelyek egy adott napra szólnak;
- napi belépési kártyák, amelyek több napra érvényesek;
- mozgáskorlátozottak számára szóló engedélyek, amelyek speciális szükségleteket figyelembe véve biztosítanak hozzáférést;
- ideiglenes engedélyek, amelyek 1 naptól akár 6 hónapig is érvényesek lehetnek.

Az engedély díját többféleképpen is ki lehet fizetni. Az online fizetési lehetőséget a *Polizia Locale* (Helyi Rendőrség) portálján keresztül lehet igénybe venni, ahol a kérelem benyújtása és a fizetés is egyaránt elvégezhető. Emellett a díjat postán, bankban, dohányboltokban és minden szerződött üzletben is ki lehet fizetni, így biztosítva a lehetőségek széles skáláját a kérelmezők számára.

A portál eléréséhez és az engedély igényléséhez szükséges a SPID (*Sistema Pubblico di Identità Digitale*, azaz Digitális Személyazonossági Rendszer), a CIE (*Carta d'Identità Elettronica*, azaz Elektronikus Személyi Igazolvány) vagy a CNS (*Carta Nazionale dei Servizi*, azaz Nemzeti Szolgáltatási Kártya) hitelesítő adatok használata. Ezek az azonosítók a

felhasználók számára biztonságos és megbízható hozzáférést biztosítanak az online szolgáltatásokhoz.

Miután a ZTL zónába való belépési engedélyt kiadták, több fontos szempontot kell figyelembe venni a szabályok betartása érdekében. Az engedély lehetővé teszi a ZTL zónába való belépést és ott tartózkodást az engedélyezett időszak alatt, ezért az engedélyben megadott feltételeknek megfelelően kell használni a járművet, például csak a megadott időintervallumokban szabad belépni a zónába. Az engedélyt jól látható helyen kell elhelyezni a jármű szélvédőjén, hogy a hatóságok könnyen ellenőrizhessék. Ennek célja, hogy elkerüljék a jogosulatlan behajtás miatt kiszabott bírságokat.

A hatóságok rendszeresen ellenőrzik a ZTL zónába belépő járműveket. Az ellenőrzéshez különféle eszközöket, például kamerákat és rendszám-tábla-felismerő rendszereket használnak. Az engedélyek meghatározott érvényességi idejük van, amelyet követően meg kell újítani őket. Fontos, hogy az engedélyt időben megújítsák, hogy elkerüljék a jogosulatlan behajtásért járó bírságokat.

A *Codice della Strada* 198. cikke mondja ki viszont, hogy, ha valaki járművével túllépi a zóna időkorlátját, akkor 10%-os túréshatárt állapít meg neki a törvény. Ez azt jelenti, hogy ha egy órát szabad a zónában tartózkodni, akkor az óra leteltét követően még 6 percig (60 perc 10%-a, 6 perc) érvényesen lehet ott várakozni. A kiszabott büntetések akkor sem lesznek érvényesek, ha a tartózkodás rendkívüli okok (pl: baleset, rendkívüli munkálatok) miatt következne be.⁹

Amennyiben valaki Olaszországban szabálysértést követ el, akkor az olasz hatóságoknak azt nem kell közvetlenül az észlelés után felróniuk az ügyfélnek, mert elegendő, hogy csak a jegyzőkönyvet - *verbale di contestazione* - küldik meg a szabálysértésért egyetemlegesen felelős gépjármű tulajdonosnak. A jelenleg hatályos olasz jog alapján, külföldiek esetében a szabálysértés megállapításától számított 360 napos határidő van a jegyzőkönyv kézbesítésére. Ha a 360 napos határidő letelik, akkor a szabálysértést elévültnek kell tekinteni.

Az olasz hatóságok az eljárás során az ügyfél részére megküldik a szabálysértést tartalmazó hivatalos jegyzőkönyvet, ami alapján az ügyfél a kirótt bírságot önként megfizetheti, a kézbesítéstől számított 5 napon belül. Fizetés esetén az ügy természetesen elintézté válik, további levelezésre nem kerül sor. Ha nem fizeti meg az ügyfél, előfordulhat, hogy még egyszer kézbesítik neki a hivatalos jegyzőkönyvet, és ekkor csak a jegyzőkönyv kézbesítésével kapcsolatos költségek fognak pluszként jelentkezni, maga a bírság összege nem változik. (Előfordulhat, hogy az olasz hatóság a külföldiek részére nem hivatalos jegyzőkönyvet küld, hanem a rendőrség által megbízott inkasszó cég fizetési felszólítását, de ez a felszólítás nem egyenértékű a hivatalos jegyzőkönyvvel).¹⁰ Ha az érintett fél megkapja a jegyzőkönyvet („*verbale di contestazione*”) akkor kifogással lehet az ellen élni.

Fontos eljárási szabály, hogy az elévülés egy éves határideje külföldi (nem olasz) gépjárműveknél nem az elkövetéstől számít, hanem attól az időponttól, amikor az olasz hatóság – egy előzetes adatigénylést követően – tudomást szerzett az üzembentartó és a tulajdonos kilétéről. Természetesen ez időt vesz igénybe, ezért ilyen esetben, ezt a dátumot (tehát amikor az adatokról tudomást szereztek) is fel kell tüntetni az iratokban a hatóságnak, ellenkező esetben az ellenőrzés dátumát követő naptól számítódik az elévülési határidő.

⁹ GiornaleMotori. <https://www.giornalemotori.it/2024/12/26/multe-ztl-2025-scatta-il-limite-ufficiale-non-lo-sa-nessuno-ma-il-nuovo-codice-della-strada-ti-permette-la-scappatoia/> (letöltés ideje: 2024.12.26)

¹⁰ D.A.S. JogSzerviz: magyar autósok külföldi megbírságolása. <https://www.origo.hu/jog/20180728-das-jogszerviz-magyar-autosok-kulfoldi-birsag.html> (letöltés ideje: 2024.07.28.)

A fentiek miatt megjegyzendő, hogy, ha valaki értesítést vesz kézhez olaszországi szabályszegésről és fizetési felhívást közölnek vele, alaposan nézze át a kézhez vett iratot, majd a fentiek alapján célszerű a jogorvoslat lehetőségét átgondolnia. Ha időben érkezik meg a jegyzőkönyv és a felhívás, akkor azt csak akkor érdemes kifogásolni, ha valaki magát a szabályszegést kívánja és tudja is cáfolni. Az nem ajánlott, hogy ne foglalkozzon az ilyen levéllel, mert a kiszabott bírság jogerőre emelkedhet, az uniós államok között pedig a bírság végrehajtásának nincs jogi akadálya.¹¹

¹¹ Uo.